

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, Széchenyi-utca 10.
a hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 ft
Félévre 4 »
Negyedévre 2 »
Egyes szám ára 16 kr.

A z E g y e n l ő s é g m e g j e l e n i k m i n d e n v a s á r n a p .

Pánik.

A Függetlenség gyalázatos manipulációinak fenyítő uton való leálczázása az antiszemita táborban iszonyú pánikot idézett elő. Nincs az a börze, hol nagyobb zavart csinálhatna egy értékpapir rohamos csökkenése, mint csinált az antiszemita táborban az a bukás, mely a Függetlenséget érte. Eleinte mindent megmozgattak, hogy Verhovayt kiragadják a hírnéből, lóttak, futottak, ígértek, fenyegettek, kértek, esedeztek, de nem használt semmi. A pénzt nem tudták összerakni helyette, nem tudtak teremteni embert, ki rongyos három-négy ezer forint erejéig hitelt nyújtott volna nekik. Ennyi elég lett volna a leálczázás első napjaiban, mikor Verhovay Gyula még henczegve beszélt „ama biztos helyről, hová ő a csángó-pénzeket nyolcz perczentre elhelyezte.“ Akkor csak a csángók részére gyűjtött összegeket követelték vissza tőle és senki sem merte volna gyanusítani azzal, hogy ő az Arany-szoborra, a Táncsics részére, az Árpád- és szabadság-szoborra s a győri árvizkárosultak számára gyűjtött adakozásokat elsinkofálta a helyett, hogy e pénzeket rendeltetési helyükre juttatta volna.

E lázas erőlködések abban lelik magyarázatukat, hogy az antiszemitizmus korifeusai nagyon jól tudták megítélni a helyzet komolyságát és azt a véghetetlen blamázt, mely a Függetlenség kompromittálása által az egész antiszemita mozgalmat éri.

Nem csekély dolog rásütni egy apostolra a közönséges büntény bélyegét, és kideríteni, hogy ugyanazon ember, aki folyton a korrupció ellen lamentált még ott is, a hol soha a korrupciónak még nyoma sem volt, hogy, mondjuk, ugyanazon ember kiabálása közben torkon ragadtatik egy hurokkal, mely őt a sikkasztók és közönséges csalók társaságába rántja. Ettől féltek az antiszemita urak, ettől az eshetőségtől rettegetek. Mert hát a míg csak intra muros ismerték a Függetlenség üzelmeit, kifelé bátran játszhatták a „szepőlten jellemű“ népbarátot; de mihelyt a nagy közönség közé is kiszivárogo a mocsok, már akkor vége lesz az önzetlenség dicsfényének, és majd a gyöngébbek is kezdik átlátni, hogy tulajdonképen mégis csak közönséges gazemberek lappangnak az antiszemitizmus firmája alatt, veszedelmes népámitók, kik tisztességes munkára lusták és képtelenek, s izgatások által akarnak szerepelni.

Valóban jellemző a mozgalom vezérkarában uralkodó szellem hitványságára nézve az az eljárás, melyet ez ügyben elejétől végig tanúsítottak. Eleinte „kirántási“ kísérleteket tettek, meg akarták menteni Verhovayt, el akarták tussolni a nemzeti kegyelet ellen elkövetett hallatlan bűnöket, csak hogy tovább ámithassák a népet; de mikor látták, hogy emberük, Verhovay Gyula, már nem segíthet önmagán; magára hagyták hűtlenül,

csúfosan, sőt siettek kijelenteni, hogy egy új napilapot alapítanak, mely a Függetlenségnek konkurrencziát csináljon.

Ha az antiszemita urak ez esetben kivételesen nem hazudtak és az új napilapból csakugyan lesz valami, akkor az olvasó közönség már jó eleve elkészülhet a legnagyobb botrányokra. Mert Verhovay nem fogja nyugodtan nézni, miként dolgoznak vesztére egykori pajtásai és szövetségesei. Még megérjük, hogy a Függetlenség szerkesztője kétségbeesett dühében azok ellen fordítja tollát, kik eddig czinkostársai voltak. Abban a konferenciában, melyben az „új antiszemita napilap“ alapítását elhatározták, szóba is került ez eshetőség, melynek megakadályozását akarták keresztülvinni, hogy Verhovay Gyulát titkos főmunkatársnak szerződtek. Eddig azonban nem sikerült Verhovayt e tervnek megnyerni, mert ő még mindig reméli, hogy baját kiheveri. Számit a közönség feledékenységére, mely már annyi gázsága fölött napirendre tért és engedte tovább garázdálkodni, mint ha semmi sem történt volna.

Innen magyarázható az a törvényt kijátszó szivósság, a mit Verhovay a Függetlenség kauczió-ügyében tanusított s noha tudja, hogy a lap még abban az esetben is, ha a kaucziókérdést előnyére megoldják, sem tarthatja magát sokáig, még sem a lapot szünteti meg, hanem folytatja, mert jól tudja, hogy lap nélkül teljesen megsemmisül, kadáver lesz, melytől mindenki undorodik.

De akármilyen legyen a Függetlenség sorsa, azt az egyet előre kimondhatjuk, hogy Verhovay Gyula sikkasztásai nemcsak a lapot és maguk a vádlott egyének, hanem az antiszemiták iránti bizalmat is alaposan megingatták. Azelőtt akadtak, kik, ha nem is meggyőződésből, hát feltűnési viszketegből vagy egyéb önző indokokból csatlakoztak ahhoz az irányhoz, melyet a Függetlenség képviselt, most azonban elmegy a kedvük henczegni olyan lap elveivel, mely aljas bűntetteket követett el és a melynek főszerkesztője jótékony czélokra gyűjtött pénzeket a saját hasznára fordított, vagy, miként maga mondja, „befektetett“.

Szégyen, gyalázat is volna, ha akadna a magyar társadalomban olyan elvetemedett, a ki a Függetlenség által elkövetett sikkasztások tudtával, pirulás nélkül e lap barátjának vallaná magát; ilyen nyílt bevallás azonos volna a bűnnek diadalával a tisztesség felett és azt jelentené, hogy társadalmi életünk minden erkölcsi érzéke eltompult.

Ennyire azonban még nem vagyunk. Vannak, kik mélyen fájlalják a Függetlenség leálczázását, kik óhajtották volna, hogy e lap tovább is háborítlanul üzhessen a csalások és sikkasztások titkos műveleteit, de azt még sem kockáztatják, hogy egy megbélyegzett, a tisztességes társaságból kiteszített egyénnel tovább is szo-

lidaritást vállaljanak. Nyilvánosan tehát nem folytathatják többé a Függetlenséggel való összejátszást, s így bármit is tesz vagy ír a nevezett szennylap, mindenütt ignorálják. A társadalom becsületes része undorral fog elfordulni a gyalázatos vergődések elől, a közönség ama része pedig, mely a botrányt szereti és az antiszemita heccből anyagi előnyöket akar biztosítani magának, ama publikum legbensőbb sajnálkozással fogja félretenni a szennyirodalom e termékét, mert céljaira többé ki nem zsákmányolhatja.

Mindenkitől ignorálva, megvetve és megbélyegezve, egy ideig talán még folytathatja a Függetlenség szeméremellenes lételetét, de a közerkölcsök megméltetését most már nem kell féltetni tőle. Nem kell féltetni, mert szavának most már csak annyi súlya van, mint annak az ismeretes törvényszéki alaknak, ki midőn hamis eskü, csalás és sikkasztás miatt bírója előtt állott, a javíthatlan gonoszság álpáthoszával szüntelen azt deklamálta: Eddig szeplőtlen becsületesemre esküszöm, hogy ártatlan vagyok!! *Dr. G.*

A szabályrendelet az izr. anyakönyvek tárgyában.

Mindenek előtt kijelentem, hogy nincs szándékom a tervezett szabályzatot sem a zsidóknak az országgyűlés által kimondott egyenjogusításának, sem a szentesített kongresszusi alapszabályzatokból kifolyó joguknak szempontjából bírálat alá venni. Amazt az országgyűlés zsidó felekezeti tagjaira, emezt a kongresszusi iroda tisztelt elnökére biznom lehet. Ahhoz sem akarok szólni, ami a Nemzet-ben vita tárgyává lett, tudniillik: helyesen tette-e vagy nem Schweiger Márton ur, hogy nem jelent meg azon enquetben, mely ezen szabályzatot tárgyalta? Minden esetre okosan járt el, hogy nem akart részt venni a tanácskozásokban. Mert tisztelet, becsület egyéb tudományának, de már azt nem hisszük, hogy az elnök ur a

gyakorlatból merített tapasztalatokkal birna az anyakönyvek vezetésének terén. Ennek pedig a legeslegelső kelléknek kellene lennie azon bizalmi férfiaknál, kiket a miniszter ő nagyméltósága az enquetbe meghívott, hogy ne mint statiszták szerepeljenek ott, hanem mint praktikus és szakavatott expertek befolyhassanak a tervezett szabályzat alkotására s illetőleg módosítására. Arról sem fogok szólni, bár nagyon fáj, hogy mily szégyent sűt ezen szabályzat a magyar zsidók összes lelkeszeire, kik, kevés kivétellel, eddig is törvényszerűleg és lelkiismeretesen vezették az anyakönyveket. Habár megengedjük, hogy vannak köztük némelyek, akik nem járnak el hiszen s kötelességszerűen az anyakönyvek vezetésében, nem lehet azért a rabbik egész karát kárhozatni és a sok éveken át kivívott bizalom, a becsületes munka szerezte legszebb jutalom elvonásával megbüntetni. Az utolsó években különféle sikkasztások kerültek napfényre, a melyeket közigazgatási hivatalnokok elkövettek, és még sem kellett bűnhődni az egész karnak. Talán nem volna melegség azt állítani, hogy valamint az említett sikkasztásoknál az ellenőrzéssel megbízott hivatalnokoknak is bár csak közvetítő részük van az elkövetett bűnökben, úgy a zsidó anyakönyvek vezetésében felmerült hanyagságok- s mulasztásokban a politikai közegek is a társas okozók. Mert nem lehet gondolni, hogy ahol az 1876. 28493. sz. a kibocsátott miniszteri rendelet az izraelita anyakönyvek tárgyában szigorral keresztülvitetett volna, oly nagy mérvű mulasztások és rendtelenségek fordulhatnának elő, a melyeneket a Nemzet gunyolva példakép hoz fel. A vádak tehát nemcsak a kötelességükről megfélemezhető anyakönyvi vezetőket, hanem az ellenőrző közegeket is terhelik. Ugy vagyunk a zúgiskolákkal is. Hogy ezek még mai napon, az iskolai törvény alkotásának tizenötödik évében imitt-amott még mindig burjánoznak, azért nemcsak az iskolát kerülő zsidókat, hanem s talán nagyobb mérvben a tanfelügyelőket okozhatni. Egyébiránt visszaélések minden ügyben és téren fordulhatnak és fordulnak elő, az anyakönyvek vezetésében is, más hitfelekezetek keblében is; de azért a rabbik

TÁRGZA.

Montefiore és a zsidók századunkban.

— A Times angol eredetije után. —

Külföldön Montefiore hitsorsosai még sokkal szomorubb helyzetben voltak, mint Angolországban. Noha Mendelssohn a maga szép példájával, Lessing pedig „Bölcs Nathán”-jával nagy mértékben járultak hozzá, hogy a zsidók iránti köztiszteletet felköltse, politikai eredményeket nem vívtak ki azonnal.

A zsidók Németországban sok vexációknak és megszorításnak voltak kitéve; nem házasodhattak, nem lakhattak, nem foglalkozhattak úgy, a hogy akartak. A zsidó, valahányszor egy német város kapujához ért, odiózus illeteket fizetett; becsületes mesterséget nem folytathatott, csak a legutolsó hivatásoknak, vagy az akkor annyira megvetett pénzkereskedésnek szentelhette magát. A „zsidó-utczák” és ghettok tele voltak foglyokkal. Frankfurtban még némi tekintélyük volt. De ott is, még a bécsi kongresszus után, mikor Metternich már elismerte a Rothschildokat, Bethmann asszony, egy lutheránus bankár neje, még úgy tehetett, mintha iszonyodnék családja zsidó versenytársaival üzleti összeköttetésbe lépni.

Franciaországban Montefiore születése idején a zsidók tekintetében még irányadó volt a VI. Károly által kibocsátott száműzési rendelet. Nyolcz évvel Montefiore születése előtt még formaszzerű engedélyt kellett kieszközölni (Pereyre, a siket-némák intézetének zsidó alapítója eszközölte ki) arra, hogy a zsidók Párisban lakhassanak, noha azelőtt is laktak ott szép számban. De addig csak türték őket. Elzászban és Lotharingiában igen súlyos földesúri jogoknak voltak a zsidók alávetve. Külön fejadó volt rájuk kivette, mely csak most 100

éve töröltetett el. A nevezetes értekezést, melyet Grégoire abbé a zsidók emancipációja érdekében írt, a szerző a mainzi akadémia felhívására adta ki a 1786-ban. De még a forradalom után is akadtak a nemzetgyűlésben, akik az „ember jogai”-t nem akarták kiterjeszteni arra a népfajra, mely az emberiségnek a tiz parancsolatot adta. De 1791-ben, mikor Montefiore hét éves fiú volt, Mirabeau ékesszólása és a nemzetgyűlés igazságérzete folytán a szabadság és egyenlőség elve kiterjesztetett a zsidókra.

Franciaország diadalmas hadseregei a vallásszabadság elvét bevitték Német- és Olaszországba, és Hollandiában is lendítettek a zsidók sorsán. De a hollandi köztársaság polgárai már a Spanyolország ellen vívott hosszú harcban tanulták meg, hogy mily kegyetlen és igazságtalan dolog egy nemzetet reménytelen rabságra kárhozatni. A zsidók, kiket más országokból kiűztek, rendszeren Hollandiába menekültek és tőkék, vállalkozási szellemük nem kis mérvben járultak hozzá Hollandia nagyszerű felvirágzásához. Hollandiai származású angol zsidó családból vett nő több Montefiore is. És Montefiore, ki még oly megalázottnak látta népét, megérte, hogy Jessel az angol igazságszolgáltatásban a legmagasabb polczot érte, hogy Franklin Benjamin hírneve betöltött két világrészt és üdvözölhette lord Beaconsfieldet, mikor az 1878-ban Berlinből meghozta a berlini szerződést, melyért a királynő a térdszalagrendet adományozta neki.

Montefiore 2000 lakosú város az Apenninek keleti lejtőjén, Ascoli Piceno tartományban, mely azelőtt a pápai államok részét képezte. Neve is mutatja, hogy szép fekvése van. Ott van a Picenik egyik virágoktól ellepett dombján, ama vidéken, mely még a régi rómaiak ideje óta menedékhelynek tekintetett. A Montefiore család ősi eredete ismeretlen, de úgy

összeségét egy kaptára húzni és oly anyakönyveket kezükbe adni, mintha fegyenczek volnának, az már mégis több annál is, a mit közönségesen a zsidókkal szemben megengedni szoktak maguknak bizonyos körök. Inkább ki kellene venni kezükből az anyakönyvek vezetését teljesen, mintsem oly bizalmat tagadó ellenőrzést megállapítani. Ezen eljárás valóságos „contrarium in adjecto“-t involvál. Ha a rabbik állásuk és szent hivatásuknak daczára, bizalmat nem érdemelnek, akkor a legszigorúbb ellenőrzés mellett sem méltók az anyakönyvek vezetésére. Valamint az eddigi miniszteri rendeletek nem voltak képesek s elég hathatósak a visszaélések elhárítására, úgy az újabb tervezett szabályzat sem fog szerencsésebb sorsban részesülni. Szerény véleményem szerint, éppen a tulságos szigorral kiszabott pénzbírságok el fogják téveszteni a célt. Az izraelita lelkész ugyan jól meg fogja gondolni, mielőtt valamely községi tagot az anyakönyvbe való bemondás elmulasztásáért 50 forintnyi pénzbírsággal büntetessen.

Ismétlem azonban, a mit már említettem e soraim bevezetésében, hogy t. i. mindezen szempontoktól eltekinteni akarok, bármennyire is szorítják keblünket. Hiába! Egy pár év óta mi magyar izraeliták, a középkor módjára, külön mértékkel méretünk. De ezeknek daczára is abban az édes reményben élünk, hogy a mostoha idők változni fognak s változtatni fogják az amazok által szült állapotokat is.

Ezen alkalommal más cél nem lebeg szemünk előtt, mintsem a tervezett szabályzat némely lényeges pontjához szólni s kimutatni, hogy vagy többet követelnek, mint a kitűzött cél eléréséhez okvetlen szükséges volna — ez pedig a leggyengébb oldala minden új törvénynek — vagy hogy bizonyos feltételek hiánya miatt keresztülvihetők nem lesznek. Hogy a szabályzat az anyakönyvek vezethetését bizonyos szellemi minőségtől függővé teszi, az ellen annál kevésbé tehetnék kifogást, miután hét évvel ezelőtt, a Pesti Napló 1877. évi 15. számában az izr. anyakönyvek vezetéséről megjelent két cikkemben én magam indítványoztam és az indokoló érveket is fejtegettem. Hogy mily nagy fontosságot tulajdonítok az anya-

hiszik, hogy a család a várostól vette nevét. Ez valószínű, mert pl. a szomszéd Ascoli város nevét egy másik zsidó család vette fel, mely Olaszországból Gibraltárba, majd Hamburgba és Párisba ment lakni. A zsidó családok, melyek városok neveit veszik fel, igen gyakoriak, ilyenek a Perugia, Alatri, Worms, Offenbach, Oppenheim, Kalisch, London, Breslauer stb. családok. Honnét került a Montefiore család Montefioreba, az nem tudatik. De valószínű, hogy Spanyolországból került oda épen úgy, mint a Disraeli család, mely Velenczében telepedett le.

Egyébiránt az olaszországi zsidóknak is régi történetük van. A zsidók eleinte mint a római köztársaság szövetségesei, utóbb mint rabszolgák, vagy felszabadított emberek még Krisztus születése előtt is laktak a Tiber partjain. Cicero félt tőlük, mert a nyilvános gyűléseken nagy hatalmuk volt; a szatirikus költők sokszor gúnyolták őket, mert oly szívósan ragaszkodtak ősi vallásukhoz. Újabb időben egy német tudós azzal állott elő, hogy Horatius is egy alexandriai zsidónak a fia volt. A középkorban mindig ki lehet mutatni a zsidók nyomait, főleg a pápai államokban. A pápa koronázásakor a zsidók mindig megjelentek és felajánlották a pentateuch egy példányát, kérve annak megerősítését. A pápa a Thorát nyájasan kezébe vette és így szólt: „A ti törvénytek jó, de ti nem értitek, mert a régi dolgok elmúltak és minden átujult.“ Azután, mintegy szemrehányása kifejezésül, balvállán át adta vissza a Thorát. Usk Ádám ezt a szertartást látta még a 15-ik században; de annak nyomait megtaláljuk a 12-ik században és egész a 18-ik századig; valószínű, hogy az egész korunkig tartotta feun magát. A szertartás a Titus halma mellett történt, ahol a császár elmondta Jeruzsálem meghódítását és felmutatta a 70 águ csillárt.

könyvek pontos vezetésének, azt azzal is tanusíthatom, hogy az országos rabbi-képző intézet vezérlő bizottságának két évi gyűlésében azt az indítványt tettem, hogy az elnökség az anyakönyvek vezetésére vonatkozó törvények és miniszteri rendeletek gyűjtését eszközöltesse, mely gyűjtés a szemináriumban rendszeres tantárgykép előadandó legyen. Ily gyűjtésnek amugy is nagy haszna volna. Belőle az anyakönyvek vezetését kezdők is tájékozást nyerhetnének s megismerhetnék a tudnivalókat.

Azonban azt követelni minden, a legkisebb izraelita hitközségtől is, hogy két minősített anyakönyvvezetőt alkalmazzon és díjazzon, egyiket a tényleges vezetésre, a másikat a ritka esetekben szükséges helyettesítésre, ez a keresztény hitfelekezetekkel szemben, nagyon súlyos kivétel és csaknem a lehetetlenséggel határos. Honnan teremtsenek a községek ilyen két egyént? Elég bajuk lesz egyet találni s alkalmazni. Ritka esetekben, az anyakönyv rendszeres vezetőjének vagy betegségében, vagy távollétében, lehetne akárki által az előfordult eseteket előjegyeztetni, melyekes a rendszeres vezető az anyakönyvekbe beiktatna. Eme tulszigorú megállapítás következménye az lesz, hogy a kisebb községek egymás után fognak feloszlani és messzire fekvő rabbinátusokhoz csatlakozni, mi által még nagyobb nehézségekkel fog az anyakönyvek rendszeres s pontos vezetése járni.

Hogy a nagymérvű pénzbírságok, a melyektől a szabályzat csak úgy hemzseg, inkább hátrányára, mint előnyére válnak annak életbeléptetésében, arról már szóltam. De a leglényegesebb hiánya az, hogy a szabályzat nem gondoskodik előzőleg a rabbinátusok kikerekítéséről, s biztos alapra való fektetéséről. Mig a rabbinátusokban a jelenlegi bizonytalan és zűlált állapotok fennállanak s a fiókközségek kényük kedvük szerint az egyik rabbinátustól elszakadhatnak és másikkal csatlakozhatnak, sőt ugyanazon községnek egy része is azon hamis ürügy alatt elpártolhat, hogy az eddigi officiózus nevét egymásikra akarja változtatni, addig az anyakönyvek ren-

Egyes pápák erőszakosan igyekeztek a zsidókat megtéríteni; a Laterán-templomban külön medence is volt fenntartva a zsidók megkeresztelésére. De akadtak pápák, akik nagy jóakaratot tanusítottak a zsidók iránt, akik mindig nagy hajlamot tanusítottak a tudományok, de különösen azon tudományok iránt, melyek az egyház férfait érdekelték.

Egyik pápáról azt mondják, hogy maga is zsidó volt és ez az eset annyival is érdekesebb, mert hasonlít a Mortara-fiu esetéhez, mely miatt Montefiore 1859-ben külön utazást tett Rómába. A Midras beszéli, hogy a nagy mainzi Rabbi Simeon fiát, Elkanent, ellopta egy szolgáló, aki a gyermeket elvitte egy paphoz és megkereszteltette. A gyermek méltó sarja volt atyjának, mert a katolikus hierarchiában a pápaságig vitte. Akkoriban a mainzi zsidókat el akarták úzni; a pápa elrendelte, hogy küldjék el hozzá atyját, a mainzi fő-rabbit. Az ezután történetéről kétféle verzió van. Az egyik verzió szerint sakkozni kezdtek és itt a pápa elárulta magát, mert olyan huzást tett, melyet senkisem tudott és melyre a fő-rabbit csak a maga fiát tanította. A másik verzió egyszerűbb és a bibliai József történetére emlékeztet. A pápa a jelenlevőket kiküldte, aztán apja nyakába borult és sirni kezdett. A kölcsönös felismerés után a pápa összeszedett némi értékes holmit, hátrahagyott egy könyvet az eretnekekről, azon ajánlással, hogy utódai mind olvassák el, azután eltűnt Rómából és élte utolsó napjait a mainzi zsidók közt mint egyszerű zsidó töltötte.

(Folyt. köv.)

des vezetéséről szó sem lehet. Egy tapasztaltam példa által illusztrálni fogom a mondottakat. A veszprémi rabbinátushoz tartozik Szentgál mint fiókközség, melynek anyakönyveit én vezetem. Tizenkét évvel ezelőtt ezen község tagjai között valamely surlódás támadván, a község harmadrésze fogta magát, és az addig viselt kongresszusi község nevét lerázva, az autonóm orthodox névvel felcserélte és ezen ürügy alatt a messzire fekvő palotai rabbinátushoz csatlakozott. Tiltakoztam ezen eljárás ellen a hatóságnál, de hiába, mivel az autonóm orthodox hitfelekezet szentesített szabályzata azt megengedi. Hogy már most mily állapotban lehet az anyakönyvűktől elszéledt ezen pár családnál az anyakönyv vezetése, azt könnyen lehet gondolni. Ezen zilált állapotokon kéltene mindenekelőtt segíteni s az előre nem látható áramlatoknak gátot vétni. Különben a legszigorúbb szabályzat sem lesz képes az anyakönyvek vezetését rendes és állandó mederbe irányítani.

A rendezésre váró viszonyokhoz az is tartozik, hogy nálunk községek nevezik magukat rabbinátusoknak, mint „lucus a non lucendo“. Vannak ezek közt olyanok is, a melyekben már tíz és több év óta a rabbinátus üresedésben van, a nélkül, hogy a községnek esze ágába jutna, azt betölteni. Az előljáró a községnek mindenese, az anyakönyvek vezetője is. A község tagjai igen jól érzik magukat ezen helyzetben, mert semmi költségük sincs a rabbinátus fentartására, sőt még némi jövedelmet is húznak a régi időktől hozzájuk csatlakozott kisebb szomszéd községekből. Hogy ily viszonyok között a felekezeti és egyéb szellemi tényezők silányulnak, magától értődik. Ezen bajok orvoslásától függ minden, mivel ezek minden egyéb bajnak kuforrásai.

Hogy mi módon kellene segíteni? ennek tárgyalása túlhaladná ezen sorok keretét, a melyekben egyes egyedül a tervezett szabályzat gyenge oldalait akartuk kimutatni.

Hochmuth Abrahám,
főrabbi.

A régi nóta.

A közoktatásügyi miniszter úrnak a zsidó anyakönyvek vezetősek körül czélba vett kivételes intézkedései méltó fölháborodást keltettek mindazon hazafias és felekezetük becsületét szívtükön hordó zsidóknál, kik a jogegyenlőség elvéhez ragaszkodván, egyenlő kötelességek mellett egyenlő jogokat is követelnek. Nem mintha mai napig, akár a politikai hatóságok, akár a kormány részéről, a zsidó felekezet önkormányzati joga tiszteletben tartatott volna; de hogy autonómiánk ignorálása rendeletileg kimondatott és paragrafusokba öntetett volna, ez az alkotmányos aera óta az első eset.

De legyünk igazságosak. A vád nem terheli a politikai tényezőket. Az alkotmányos érzelem nálunk minden időben sokkal erősebben volt kifejlődve, mintsem hogy akadtak volna oly hamar közegek, kik örömet avatkoztak volna egy hitfelekezet belügyeibe, vagy a akik kezét nyújtottak volna jogai konfiskálására. Számos esetet tudunk, midőn politikai hatóságok az eléjük került tiszta felekezeti ügyeket, mint hatáskörükhöz nem tartozókat, tárgyalni nem akarták és csak kényszerűségből intézték el — ha ugyan elintézték. Helyén lesz itt fölemlíteni, hogy még a magy. kath. papság is, mely a Bach-korszak alatt a zsidó felekezeti iskolák közvetlen igazgatásával volt megbízva, ezen tisztségről már azon perczen mit sem akart tudni, mikor a Bach rendszer megbukott. És a beállott provizorium alatt a helytartóság csak nehezem birta rá a kath. papokat, hogy csak ideiglenesen is igazgassák tovább a zsidó népiskolákat. Hozzá tesszük, hogy azon egész idő alatt, mialatt a kath. papság gyakorolta a felügyelőséget a zsidó népiskolák fölött, a felügyeleti hatóság és a hitközségek közt a legjobb és semmi által meg nem zavart viszony uralkodott, de ez nem változtatott semmit a klerus elhatározásában, mely tüstént

visszahelyezte a felügyeleti jogokat azok kezeibe, kik ezeket gyakorolni első sorban hivatva vannak. Ez szintén csak azt bizonyítja, hogy más felekezetek papsága mennyire sérthetetlennek tartja a felekezetet megillető önrendelkezési jogot és hogy az alkotmányos jogokat nemcsak magának, hanem az állam minden felekezetével szemben érvényesítettetni kívánta.

Hogy tehát mai napság felekezetünk önkormányzata sehol, sem a megyei közigazgatási bizottságoknál, sem pedig a kormánynál tiszteletben nem tartatik, annak egyedül az a zilált, össze-visszakuszált állapot az oka, melyben a magyar zsidóság mai napság leledzik. Az antiszemita liga sokat vétkezett, rágalmazott, hazudott és lázított; de minden perfidiája sem ér föl azzal az egyetlen egy ráfogással, hogy egy „Kagal“ létezik, mely az összes zsidóságot egybe foglalja, holott annyi egyetértés sincs köztünk, a mi elegendő volna az egy községben lakó hitsorsosokat egy kalap alá hozni.

Mit tegyünk tehát, hogy autonóm felekezeti életet teremtsünk és ha teremtettük, minden megtámadás ellen biztosítsuk? Mielőtt erre választ koczkatnánk, vessünk egy rövid visszapillantást a multra, mely mindenkor a jelennek mestere; tegyük ezt annál is inkább, miután a kérdés nem új és legjobbjakat foglalkoztatta e század kezdete óta, és a mely — mint fájó szívvel kell konstatálnunk — az 1868-diki országos egyetemes gyűléssel s zerencsétlen „megoldást“ nyert. E szerencsétlen megoldást pedig a kongresszus alkotta.

A kongresszust a haladás, a fölvilágosodás a polgárosodás és főleg az egyenjogusítás felé törekvő magyar zsidóság kívánta. De kívánta azt bold. Eötvös József báró, Magyarország új alkotmányos aerájanak első közoktatásügyi minisztere.

És mit akart az utóbbi a kongresszussal? A nemes báró, mint az egyenjogusítás legőszintébb barátja, a zsidókat, kik politikailag egyenjogusítva lettek, abba a helyzetbe akarta hozni, hogy felekezetiileg is egyenjoguságot élvezhessenek. Azt akarta, hogy a kormány és a politikai hatóságok többé ne avatkozhassanak tisztán felekezeti ügyeikbe és intézményeikbe, ép úgy, mint nem avatkoznak a keresztény felekezeteknél. Vannak iskoláik, papjaik, anyakönyveik, kultuszadók sat. sat. Alkossanak már most helyi, járási, kerületi községeket és teremtsenek központot. Ezen a zsidók által és a zsidóság kebeléből választott forumok végezzenek minden ügyes-bajos dolgokat, és a kormány csak felügyeleti jogának gyakorlására fog szoritkozni. Ez volt a szándék, de a kivitel egészen más állapotokat teremtett. A mi alkotmányosan indult meg, annak vége visszaesés volt a legsötétebb középkori gyámkioldási rendszerbe.

És mi által szenvedett ez a maga nemében nagyszerű akció hajótörést?

A zsidóságnak egy tekintélyes része e szervezésben veszélyeztetve látta felekezeti életét, veszélyeztetve látta az ősi szokásokon alapuló isteni tiszteletet, és mit sem gondolva az önkormányzati jogokkal, ellenszegült a tisztán politikai szervezetnek és megdöntötte annak az alapját, a mit elérni akart: egy egységes, organizált zsidóságot.

Nem akarunk orthodox testvéreink vezéreinek — hisz csak ezek jöhetnek szóba — szemrehányásokat tenni ez alkalommal, de el nem hallgathatjuk e helyen, hogy azóta, hogy mint „autonóm orthodox hitközségek“ külön szervezkedtek és ezt az „autonóm orthodox“ kifejezést semmiféle alkalomnál el nem hagyják, nagyon kevés érzéket tanusítottak az autonómia iránt. Csak egyet említünk. Tréfort miniszter ur a jesibahkat, az orthodoxok eme főiskoláit, és mondjuk ki őszintén, általunk is tisztelt ősi intézményt, a királyi tanfelügyelők közvetlen felügyelete alá helyezte. A kormány az orthodoxia e kedvelt intézményeit még arra sem méltatta, hogy legalább a középiskolák főigazgatói alá helyezte volna. Nem, az olemi iskolák közé rangirozták a jesibahkat és az orthodoxia vezéreiből túrték e lealázást és hallgattak és hallgatnak most is, anélkül hogy egy szót is vesztegettek volna főiskoláik tekintélye érdekében; de azért ők mégis büszkén nevezik ma-

gukat: autonóm orthodox hitközségnek. Tovább megyünk: Reich Ignác ur tanácskozásba bocsátkozott egy külön zsidó törvény létesítése fölött, egy szabályrendelet összeállítása fölött, mely a zsidók felekezeti köntösére a sárga foltot akasztani akarja, de azért ő mégis önérzetesen tekint az autonóm orthodox közvetítő bizottság elnöki tisztségére.

E két párt közti surlódáshoz járul még egy harmadik tényező is, mely nem csekély mértékben megnehezíti a felekezeti önrendelkezési jogok biztosítására célzó törekvéseket.

E tényező, e párt, az ugynevezett status-quo párt és ezen név alatt mint külön, a két párt községekkel egyenjogusultnak, vagy inkább egyenjogusulatlanak kívánt a kormánytól tekintetni és ezt el is érte.

A haladó pártnak kulturális céljai vannak; az orthodoxok a vallásos buzgóság fentartói; a status-quo párt pedig a habarék elemet képviseli. Elve: Legyen úgy, mint régen volt, csináljon kiki a mit akar, a vármegye is, meg a szolgabíró is.

Ilyen viszonyok mellett nem maradhatott el az a sajátos állapot, hogy az egyenjogusítás, kongresszus és egyéb malasztok mellett is a vármegye és kormány kanaliz minden zsidó községek ügyében. A kultuszadó körüli perlekedésekben a falu bírása, vagy a szolgabíró bíraskodik; az izr. népiskolákban mindenki ur, csak a fentartó község nem; az anyakönyvek vezetésére kivételes zsidó törvényt akarnak csinálni; egy szóval: a felekezet mint olyan nem létezik, ezt nem képviseli senki, ennek nevében nem szólhat senki és mindez csak azért van, mert egyet nem értünk.

Kísértsük-e meg újra napirendre kitűzni a magyar zsidó községek szervezését, hogy autonóm egyházi életet élhessünk, mint a többi felekezetek, vagy éadjuk-e be azzal, hogy mások intézzék ügyeinket, kik tudvalevőleg nem mindig egyszersmind barátaink is?

Nézetünk szerint ott kellene kezdeni a munkát, a hol eltévesztettük: a kongresszusnál.

Talán sikerülne újabb tapasztalatok alapján kijelölni azt az utat, hol a pártok egymás mellett haladhatnának egy közös cél felé.

Nyujsanak egymásnak kezet, kössenek békét és építsék ki a hitközségek belső szervezetét.

A kongresszusi községekben van először is a sor, hogy alapszabályaik értelmében minél előbb az egyetemes gyűlést egybehívják. Ez egyetemes gyűlésnek minél előbb kellene létrejönnie. Az idő kedvező. Sz. E.

*** Az izr. anyakönyvek ügyében illetékes helyről értesülünk, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszterium eltért eredeti tervezetétől, a mennyiben a szóban forgó szabályrendelet nem az összes magyar zsidóságra, hanem csak azokra a hitközségekre fog hatályba lépni, melyek kebelében az anyakönyvek vezetése körül rendetlenséget, illetve visszaéléseket tapasztaltak.**

A zsidó hitoktatásról.

Áttérve most már a mult heti cikkemben érintett eszme indokainak előadására, legyen szabad bizonyos urakra való tekintetből, kiknek bölcsesége odáig megy, hogy a fűvet is nőni hallják, mondom, legyen szabad ez urak megnyugtatóására mindenek előtt azt konstatálni, hogy vallásra az embernek minden körülmények közt szüksége van. Holbank, a nagy atheista is azt mondja: „A vallás az a mankó, melyen az ember a siralom völgyében sántikál s ne iparkodjék senki e mankót a sántikálótól elvenni.” — Nem rég még Darwinról is azt olvashattuk a hírlapokban, miszerint ünnepelesen kijelenté azt, hogy ő nem is istentagadó, hanem igenis hisz egy Istenben. Ez az egyik, a mit általános szempontból is kell

tudnunk. — A multa nézve elég, ha soha el nem feledjük ama súlyosabbnál súlyosabb és borzasztóbbnál borzasztóbb megpróbáltatásokat, melyeken a zsidóság a barbár középkorban keresztülment. — Kérdjük tehát: Mi volt az, a mi őt a végenyészettől megmenté, vagy a mi hallatlan fájdalmait csak némileg is enyhíté, úgy az egyént, mint az összességet? Hát semmi egyéb, mint a hitben lelt tartós vigasz és lelkesedés. Itt látszólag kissé el kell térnem a tárgytól. Egy körülményt ugyanis mindig tartunk szem előtt, és pedig saját érdekünkben, tudniillik azon egymásérti felelősséget, azon szolidaritást, melyet ellenségeink minden ellenszegődésünk daczára napjainkban is ránk erőszakolnak. Minden egyes zsidónak elkövetett helytelen cselekedete az egész zsidóságnak rovatik fel bünyül, de az egyes izraeliták által nagy fáradsággal kivivott érdemekben a zsidóság összessége — fájdalom — nem részesül. Világos tehát, hogy akármennyire idegenkedjünk is egymástól, akármennyire ignoráljuk is egymást, és kerüljük is az alkalmat zsidó felekezeti ügyekben nyilvánosan szerepelni: azért az egymásérti felelősség terhét soha le nem vesszük rólunk a mi ellenségeink. Most már visszatérhetek az előbbi tételhez. Ha t. i. hitehagyottak is fognak köztünk találkozni, ezért a körülményért is a zsidóságot fogják felelőssé tenni, azt mondván, hogy ime a zsidók játékot üznek a vallási érzületekkel és úgy nevelik gyermekeiket, hogy a vallást ép úgy cserélik, mint az inget. E nyilatkozatot már volt alkalmam klerikális körökben hallani, olyan körökben t. i., a hol nagyon jól tudják, mennyit ártanak a kath. egyház dogmáinak, ha a liberális és fölvilágosodott zsidók külső és a vallásosságtól teljesen idegen motívumok által hajtatva, térnek át a keresztény vallásra.

Melyik izraelita ne tapasztalta volna azt, hogy mihelyt nem zsidók társaságába jut mindjárt számtalan kérdés intézetik hozzá a hit dolgában, a mire, mint laikus nem mindig tud alaposan felelni vagy pedig oly helytelen felvilágosítást ad, a mi a ténynek, a valóságnak meg nem felel és ez bizonyára nem válik előnyünkre, valamint az sem, midőn a sok hazugság megczáfolása végett tájékozatlanságunknál fogva nem tudunk adatokra hivatkozni és minden gyanusítást, rágalmat és becsmérést néha némán kell eltűrnünk. A mi megtörténik egyes emberekkel, megtörténik az egész zsidósággal is mindenféle szennylapokban. Ennek megakadályozását csak jó népszerű könyvek által eszközölhetjük, a minők vannak más vallásuaknál is. Akkor majd a hazug szájhősök állításaival szemben rámutathatunk hittani könyveinkre, melyek magyar nyelven és népszerű irányban mindenki előtt feltárják a zsidó vallás erkölcsi tisztaságának forrását.

E hittani könyvek nem ártanak a vallás szelleme fejlesztésének sem, hanem ellenkezőleg megszüntetnék a balhiedelmeket, melyeket a zsidó vallásról mesterségesen terjesztenek.

Ha lesznek ilyen könyveink, melyekből a laikus is tudomást szerezhet a zsidó vallás sarkalatos elveiről, és ha a zsidó tanuló ifjuság nem volna kénytelen a tanulás egész ideje alatt vallását és fáját egyaránt indokolatlanul gyalázó és sértő megjegyzéseket és szidalmakat hallani olyanok részéről, a kiknek hivatásuknál fogva is valamivel jobb indulat tanúsítása volna kötelességük: akkor nem volna köztünk senki, a ki hite iránt közönyös lenne, mert bármikor kész lehetne az argumentummal annak meghazudtolására, ki felekezetét, vallását rosszhiszeműleg bántalmazza. Benedikt M.

Cselekedni kell!

Az az eszeveszett hajsza, melyet az antiszemita szennyirodalom, élén a Függetlenség könyvradományokat sikkasztó kolomposával, a zsidók ellen követ, mindinkább növeli a hitványsággal kérkedő ekszisztenciák vakmerőségét. A becsületes emberek megvetése, a tisztesség undora, statárium, fegyház már nem használ. Az idegen vagyona sauditó

kajánság annál a bestiális kéjnél, a mit a vérengző szomj-láz vad kielégítésének reménye nyújt, nem lát, nem érez egyebet. A megnyílt börtön tátongó iszonya előtt is rablásra gondol, a bitófa rémes árnyékában is gyilkos ter-veket főz.

Ott vannak a zalamegyei események. Azt hitték, hogy használt a fenyegetés és most azt hozzák hírül, hogy újra tombol és merészebben az idegen vagyona törő zsi-ványosság. Zala-Lövön e héten egy harmincz főből álló rablóbanda jelent meg kifosztani a szorgalom és takaré-kosság embereit. Harez támadt, elkeseredett, véres harc, és a kik vívták, a rend emberei voltak, azokkal szemben, a kik a rendet felbontani akarják. Azok a gyalázatos szczenák ismétlődtek e héten, melyek a művelt világ fel-háborodása közt néhány héttel előbb lezajlottak.

Hát már nincs hatalom a gazság megsemmisítésére?

Vagy hányszor ujuljon meg a harc, hogy a kormány végre átlássa a vaktöltéssel farkasokra lövő politika állam-rendítő következményeit?

Meddig akarják még tűrni, hogy megyei közgyűlése-ken, csapszékekben, az utczákon és a lapokban nyíltan lázítsanak a kormány ama rendeletei és a végrehajtó kö-zegek erélye ellen, melyek együttesen hívatta volnának el-nyomni a lázadásokat?

Nem antiszemizmus többé az, a mi rabolni jár, ha-nem az az erkölcsi romlottság, melyet az antiszemita moz-galom jelszavai a tudatlan tömeg közé leheltek.

Ha az antiszemita mozgalom egyik feje, apostola, Verhovay Gyula, bűnös kézzel a nemzeti kegyelet ado-mányaihoz nyúlt, sikkasztott, akkor ne csodálkozzunk, ha ez iskola neveltjei rabolnak!

Meg kell fenyíteni első sorban az antiszemita sajtó embereit, kik a legaljasabb rágalmak termékeivel eláraszt-ják a tudatlan népet; meg kell fenyíteni mindazokat, kik megyegyűlési és egyéb nyilvános enuncziációk által a kormányt és közegeit az állami és társadalmi rend helyre-állításában megakadályozni igyekeznek.

Mindenki vessen követ az izgatókra, aki nem akarja, hogy a nemzeti létet fentartó erkölcsök elfajuljanak; min-denki követelje, hogy az antiszemizmus rabló szelleme kiirtas-sék, a ki drága hazánkat egy csapat óhes betyár martalékává tenni nem akarja, mert csak így lehet megakadályozni azt, hogy a zalalövői események többé ne ismétlődjenek.

Bogdányi.

A zalalövői pucs.

Z.-Egerszeg, november 9. Tekintetes szerkesztő ur! Már megint zavargásokról kell tudósítanom. Ugy látszik, várme-gyénk ki sem fogy belőlük. Az oka ennek főleg az itteni il-letékes hatóságok léhaságában rejlik. A kormány legjobb aka-rata is hajótörést szenved ott, hol nincsenek közegek a kor-mány akaratának érvényesítésére. Sajátságos, hogy daczára a statáriumnak, megalakult egy körülbelül 30 főből álló rabló-banda, melynek ugyan nincsenek antiszemita „elvei“, de tagjai mégis Istóczy zászlaja alatt »harcznak«, mert, miként mond-ják, a zsidókat ha kirabolják, legalább nem lesz bán-tódásuk, mert az urak is kívánják. Az első zavargások óta a helyzet csak annyiban javult, hogy a parasztság nagy része körülbelül tisztában van azzal, hogy az antiszemizmus-sal csak ámitani akarták és így a zsidó és a paraszt közt tűrhető egyetértés uralkodik; de van itt egy neme a népnek, mely az izgatók közvetlen befolyása alatt áll és e népség a zalamegyei gentry szolgasága. A z.-lövői zavargók züme e ka-tegoriájához tartozott a lakosságnak. Ezek csak rabolni akar-tak minden antiszemita gyűlölet nélkül, hanem csak az idegen vagyona iránti szeretettől indítatva. Az e hó 7. este, a Deutsch-féle bolt előtt fegyveresen megjelent rablók egy részét elfog-

ták. Kettőt közülök a zavargás színhelyén lelőttek a pan-durok.

Az első kihallgatásnál annyit derítettek ki, hogy a legtöb-ben szénrel vagy más fekete festékekkel bekenék arcukat, hogy ekkép ismeretlenné váljanak. A tanácsot állítólag bizo-nyos uriemberektől kapták, sőt többen azt is állították, hogy a pap-tól hallották, miszerint a zsidót kirabolni szabad. A vizsgálat különben erélyesen folyik, A banda vezére Botkán é csikósa volt, a kinek menekülnie sikerült; rablás nem történt, mert az órség szétkergette a zsványokat, még mielőtt a »munkához« foghattak volna. A tisztességes körökben általános az ingerült-ség amaz uri képmutatók ellen, kik minden szigorúbb kormányi vagy alispáni rendszabályt perhorreskálnak, mert titokban szövetségesei a betörő zsványoknak és örvendenek minden kitérésnek, mely a zsidók élet- és vagyónbiztonsága ellen irányul.

Idem.

É r t e s í t é s .

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfize-tésük e hó elején lejárt, **lapunk mult számához postautalványokat mellékelünk.** Kérjük a t. elő-fizetőket megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Lapunk előfizetési ára :

egész évre	8	frt.
fél évre	4	„
negyed évre	2	„

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. Széchenyi utca 10. sz.) küldendők.

A kiadóhivatal.

H I R E K .

— Matej, Barri és Verhovay. Az egyik tanu volt, a má-sik vizsgálóbírói teendőket végző aljegyző, a harmadik pedig lapszerkesztő. E. évi julius havában gyakran voltak együtt, de az eszlári ügy tárgyalása után elszéledtek és most a véletlen ismét összehozta őket. Az a véletlen ugyanis, hogy Verhovay sikkasztásait felfedezték. Mikor ez ügyben a fenyítő vizsgálat megindult, a Függetlenség szerkesztőségi irodájában az iromá-nyokat lefoglalták. Ez irományok közt több levélre akadtak, melyeket Barri vizsgálóbíró Verhovayhoz a t.-eszlári perre vonatkozólag intézett és a melyek állítólag kompromittáló ada-tokat tartalmaznak az eljáró vizsgálóbíróra nézve. Azt állít-ják, hogy többek közt egy országgyűlési képviselő levelét is találták, melyben Matejról olyan részleteket közöl, mik e tanu-nak az antiszemita által való megvesztegetését kétségtelenné teszik. Mi ez ügyben eljártunk, hogy alapos információt sze-rezzünk a tények állásáról. Biztos forrásból tudjuk tehát, hogy a Függetlenség szerkesztőségében konfiskált irományok közt csakugyan találtak olyan levelezést, mely alkalmas leend a t.-eszlári rejtély megvilágításához lényegesen hozzájárulni; eddig azonban csak annyit lehet a vizsgálat érdekének szem előtt tartása mellett közzétenni, hogy nemcsak Verhovay, hanem még két egyén, kiknek egyike titokban nagy befolyást gya-korolt a nyiregyházi perre, annyira kompromittálva van, hogy ellene a hamis tanuszerzés tényálladéka kétséget kizáró klasz-zikus bizonyítékok által lesz megállapítható.

— Csegei csendélet. Egy szomorú tényt kell itt konsta-tálnunk, egy tényt, mely annál megdöbbentőbb, mert olyan tényezők követték el, melyek hivatta volnának garanciát nyuj-tani a polgári biztonság biztosítására. A tényálladék röviden ez: Migolecz Pál csegei őrsparancsnok mult hóban átküldte szol-

gálóját Rosenthal Ignác ottani boltoshoz, hogy küldjön neki hitelbe szivarokat. Rosenthal a szolgálonak megtagadta a kérelmet, mert — ugymond — szivart nem ad hitelbe. Migolecz erre Rosenthal távolléte alatt lóháton a bolt elé vágatott és az uteza közepéről bekialtott, hogy hozzanak szivart. A boltos leánya, ki a lóhoz közeledni nem merészelt, erre azt mondta a kint várakozó őrsparancsnoknak, hogy szálljon le, mert fél, hogy a ló meg rugja, ha közeledik hozzá. Migolecz e szavakra roppant dühbe jött és azzal a fenyegetéssel távozott, hogy a leányt visszajövet majd megtanítja. . . . A megrémült leány attól tartván, hogy Migolecz csakugyan beváltja fenyegetését, nyomban értesítette atyját, aki — hosszú nap lévén — a templomban volt. Rosenthal erre elküldte fiát a pénzügyőrséghez, hogy az esetről értesítse. Midőn az őrsparancsnok ezt másnap megtudta, két csendlegényt küldött Rosenthal lakására azzal az instrukcióval, hogy a zsidót a laktanyába kísérik. Rosenthal hiába hivatkozott ártatlanságára, követnie kellett a csendlegényeket. A laktanyába megérkezve, Migolecz szörnyű káromkodásokba tört ki és ha a községi jegyző jelen nincsen, talán le is tartóztatja. Azóta a szerencsétlen Rosenthal minduntalan megidézi a laktanyába, azzal akaráván megboszulni magát rajta, hogy legsürgősebb teendőiben megakadályozza. Hogy még mi fog fejlődni belőle — nem tudjuk; de annyi bizonyos, hogy Rosenthal legjobban cselekednék, ha e zaklatások ellen az őrsparancsnok közvetlen felelőséjénél jelentést, illetve panaszt emelne. Mi regisztráltuk ez esetet, mert hirlapiói kötelességünknek tartjuk az illetékes körök figyelmét felhívni mindazokra a jelenségekre, melyek az állampolgárok jogait és érdekeit sértik.

— Hunnia lesz a neve és e hó 15-én fog megjelenni az új antiszemita napilap, a kauenziót nem kapták Csátár Zsigmond urtól, hanem, mint halljuk, egy budapesti tőkepezestől, kinek húsz perczentet ígértek a szivességért. Hogy meg is fogják-e fizetni, azt már nem tudjuk. Elég az, hogy meg van a kauenzió, megvan a nyomda és megvannak a munkatársak is. Igaz ugyan, hogy még hiányzik egy lényeges, talán a leglényegesebb kellék: az előfizető közönség, de helyette megvan az erős remény, hogy majd csak sikerül megint valahol vérvádat teremteni, a mi a lapnak előfizetőt és olvasót szerez. Elfelejtik ugyan, hogy impertinenciához nemcsak zsurnalisztikai szemtelenség, hanem még alkalmas hatósági közegek is kellenek, kik a gázság hivatalos napszámosai. Egy év alatt igen sok változott. A mi tavaly lehetséges volt, azt most már nem fogják olyan könnyen megcsinálni. Az eszlári eset óta az antiszemitizmus már több helyen szerencsét próbált rituális gyilkosságaival, de hasztalan, a hazugság finomul szőtt hálóját nyomban megsemmisítette az igazság hatalma. Azt azonban előre megmondhatjuk az érdekes uraknak, hogy azért kétségbe ne essenek, mert ha a rituális gyilkosságok saisonja már le is járt, majd akad itt-ott egy kis gyűjtésféle, a minél megszédheti magát a lap. Van még adakozási hajlam Magyarországon, még nem halt ki a könyörtület és a kegyelet érzete az emberiség kebeléből.

— Orthodox zsidó körökből vettük a következő sorokat. Tekintetes szerkesztő ur! Lapjának határozott állásfoglalása az izr. anyakönyvek ügyében és az orth. közv. iroda főnökének, Reich Ignác ur tápintatlanságának jogos megleckéztetése általános figyelmet keltett orthodox zsidó körökben még ott is, hol eddig Reich ur egyedüli infallibilitásában erősen hittek. A mozgalom, melyet tekintetes szerkesztő ur kezdeményezett olyan általános lett, hogy az orthodox zsidóság önértetes része elhatározta, miszerint még e hó folyamán értekezletet hí össze, melyben első sorban Reich urnak bizalmatlanságot fognak szavazni. Az értekezlet egyéb teendőiről ez idő szerint nem értesíthetem, mert miként hallom, ezek csak később fognak megállapíthatni.

Sz. M.

— Munkácsról írják nekünk: A közoktatási miniszter felvidéki utazása alkalmával városunkat is meglátogatta. A többi küldöttségek közt az itteni zsidó hitközség küldöttsége is tisztelgett ő exczellenziájánál. Az üdvözlő beszéd után a miniszter szívükre kötötte, hogy az ország törvényeit hiven teljesítsék, a tanügy körül több buzgalmat fejtsenek ki, szóval a válasz nem igen hízogó volt, végre kifejezte óhaját, mint-hogy több jelentés tétetett nála a munkácsi izr. anyakönyvek rendetlen, törvényellenes vezetéséről, óhajtaná azokat megtekinteni. Az előjáróság készséggel teljesítette ő nagyméltóságának kérelmét. Délután az előjárók bemutatták az összes anyakönyveket, mely alkalommal egy váratlan meglepetés érte ő exczellenziáját, az ugyanis, hogy mindent a szó teljes értelmében a legnagyobb rendben talált. Egészen elragadta azoknak tiszta és korrekt, kifogástalan magyar szerkezete. A miniszter erre az előjáróságnak kifejezte meglepedését és nem talált elegendő szót a dicséretre. Egy ottan levő megyei hivatalnok, kinek a sok dicsérés nem volt inyére, azt a kérdést intézte: vajjon mind be vannak-e iktatva? E kérdés éle természetesen nem vágott, mert a dolog teljesen rendben volt. De mindenestre jellemző azon hivatalnokok gondolkodására, kik a miniszter urat informálják, mert tény az, hogy e hivatalnok is részes volt abban a sok följelentésben, melyek alapján a miniszter e lépésre elhatározta magát. Biztosra vehetjük, hogy sok az ilyféle följelentésekben a hazugság és a rágalom, erről sok helyen meg is győződhetett a miniszter, mielőtt az anyakönyvek megrendszabályozásához fogott. Azért, hogy egy néhány máramrosi faluban az anyakönyveket rendetlenül vezetik, az összes orthodox, vagy pedig Magyarország összes zsidó hitközségeit megbüntetni, nagyon furcsa igazságszolgáltatás. *Schwarz M.*

— A zalai és somogyi lázadási pöröket a budapesti törvényszéknél dr. Laszy bíró adja elő, sőt egy részüket már elő is adta. Ez alkalommal Jenny kir. alügyész indítványához képest négy vádlott szabad lábra helyezését mondta ki. A dr. Heil Fausztin kir. alügyésznek kiadott ügyek közül kettőben pótlásra van szükség. Remélhető, hogy — egy pár hónap alatt a vizsgálatot és egy pár év alatt a bűnpöröket befejezik.

— A Szeffert-Ónody ügyben a nyiregyházi kir. törvényszék tegnap küldötte el kérvényét a képviselőház elnökéhez, melyben Ónody Géza orszgy. képviselő mentelni jogának felfüggesztését kéri.

Szerkesztői üzenetek.

Ob. M. urnak Szolnok. Jövő évi február elsejéig

Tr. M. urnak Nagybánya. Köszönjük az ügy iránt tanúsított jó indulatát.

Königstädter testvérek cég Ujvidék. A kérdéses könyv német nyelven nem jelent meg.

St. B. urnak Szamosszög. Csak a postán történhetett a hiba. Intézkedtünk, hogy kívánsága jövőben teljesüljön.

M. B. urnak Moor. A szóban forgó munka szerzője a tudós világ elismert korifeusa.

D. H. urnak, Marczali. A legközelebbi számok egyikében közölni fogjuk.

Sz. H. urnak, Nagyvárad. Kezeinkhez jutott a programlevél, átolvastuk. Szép dolog.

W. W., Nagyvárad. A czélt tisztán látjuk, de hogy elérhető-e, arra egyelőre nem tudunk válaszolni. Sok függ e tekintetben olyan tényezőktől, melyek szeszélyei kiszámíthatatlanok.

S. D. urnak, Budapest. Tessék valamely szépirodalmi laphoz fordulni. Az az ember nem érdemli meg, hogy versben írjanak róla, a gázsággal prózáilag kell elbánni.

G. S. urnak, Pancsova. Nem lapunkba való. Ha megengedi, átadjuk egy napilapnak. A levélben érintett férflival jelenleg semmiféle összeköttetésben nem állunk.

G. L. urnak, Budapest. Konstitucionális államban senkinek sem lehet megtiltani, hogy — ostoba legyen.

H I R D E T É S E K.

É R T E S I T É S.

Tisztelettel értesítjük a t. hitköz-
ségeket, hogy az **Egyenlőség** ezentul min-
dennemü

községi hirdetések

közöl. Felkérjük ennél fogva a hitköz-
ségek tekintetes előjáróit, valamint a hit-
községek lelkészi, hivatalnoki és tanítói
karát, hirdetéseiket az **Egyenlőség** kiadó-
hivatalának beküldeni, annál is inkább,
mert e lap elterjedtségénél fogva legbiz-
tosabb garanciát nyújt a hirdetés ered-
ménye iránt.

A hirdetési díj legolcsóbban szabatik ki.

Az Egyenlőség kiadó-hivatala.

(V. ker. Széchenyi-utca 10. sz.)

JÓTÉKONYCZÉLU SORSJÁTEK.

A szolnok-dobokamegyei

Magyar nemzeti színház-társulat

által **DEÉSEN** rendezendő

arany- és ezüst - sorsolás

főnyereménye **2000** forint értékű,

2 nyeremény á 500 frt 1000 frt, — 2 nyeremény á
150 frt 300 frt, továbbá 795 nyeremény 4700 frt
értékkel.

Összes nyeremény értéke 8000 frt.

A gyönyörű nyereménytárgyak

GRANICHSTÄDTEN TESTVÉREK

ékszerészeknél, Budapest, Kristóf-tér 2. sz. alatt meg-
tekinthetők.

Ugyanott sorsjegyek 50 krjával kaphatók.

Batorkodom ezennel tiszteletteljesen közzétenni, hogy a Wert-
heim M. féle üzlethelyiséget az „arany eszímához” Károly-
szarvya, Károly-körut átvettem, és valamint a Károly-baszár-
nya 17. sz. alatt letező czipőüzletemet, szintén a „Parizsi
czipőház” czimozve fogom tovább vezetni. A bennem 18 év óta
helyezett biza omért hálás köszönetemet kifejezván, kérem, azt irá-
nyomban továbbra is fontantani, és én azon leszek, hogy azt
minden irányban szolidaritás által megérdemljem. Tisztelettel

Schwarz József.

Károlykörut, a Rosner-féle kávéház mellett

ajánlja a gazdagon felszerelt czipő gyári raktárát nagyban és
kicsinyben, saját készítménye által legjobb és legolcsóbb árúnak el-
ismeretett, alapítotott 1866. évben.

Hőigrek számára.

Kommod czipők eberlastin vagy bőrből	1. — — 1.20
Eberlastin vagy bőr kommod czipők sarokkal és esokorral	1.60 — 1.80
Eberlastin vagy bőr esatos czipők legolegánsabb esokorral	2.30 — 2.50
Eberlastin Regatta félrámás talppal legfin.	2.40 — 2.60
Zergebőr „ kettős talppal	2.50 — 2.80
Lakk gondolható legf. minőségű	2.80 — 3. —
Eberl. kamásnik 16 cm. magas, selyemcuzzal és félrámás talppal	3.30 — 3.50
Eberl. kamásnik 16 cm., magas, igen fin., gombokkal és esokorral	3.50 — 3.80
Eberl. kamásnik la kboritással félrámás talppal igen elegáns	3.50 — 3.80
Kid- (keztübbőr) kamásnik selyem cuzzal	3.80 — 4. —
„ köröskörül lakkal bevonva legfin. minőségű	3.80 — 4. —
Zerge-, vagy chagrain bőrkamásnik kettős talppal	3.30 — 3.50

Urak számára.

Papuesok legf. bőrből } sarok nélkül	1.10 — 1.30
Kommod czipők	1.20 — 1.40
Pinczér czipők cuzzal mindkét oldalon	2.50 — 2.80
Regatta „ erős chagrain vagy zergebőrből	3.40 — 3.80
„ legf. borjúkid vagy szalonlakkból legjobb minőségű	4. — — 4.30
Zerge- vagy Chagrainbőrczipők szegozve nagyon tartós	3.80 — 4. —
Czucos czipők erős kettős talppal munkásoknak	3.60 — 3.80
Borjúkid (Wichsbőr) legjobb fajta	4. — — 4.50
Borjúkid (keztübbőr) czipők legf. fajta	4.20 — 4.50
„ köröskörül lakkal bevonva nagyon finom	4.20 — 4.50

Minden fentnevezettek előálló varrott talppal párja 50 krral drágáb-
bak, továbbá nagy raktár leány-, fiu, és gyermekek czipőkhöz a
legolcsóbb árakon. Megbízások a vidékről utányvétel pontosan és
lelkifigyeresen eszközöltetnek. Nem illők készszéggel kicseréltetnek.
Képes árjegyzőkek bérmentve.

Első budapesti butor-bazár

IV., Deák Ferencz-utca 7,

Ajálja a t. közönségnek dusan
felszerelt raktárát fa- és kár-
pitozott butorokban, szál-
loda-, iroda- és kiháza-
sitási berendezéseket.

Szabadalmazott gyer-
mekpólyázó szek-
rényeim fűrdő-
készülékekkel 3
különféle
alakba

valamint
gyermekbu-
torok mindig
kaphatók.

Tisztelettel
Az „első budapesti
butorbazár“ Budapest

IV. Deák Ferencz-utca 7 I. em.

FRANKL B.

Butor-eladás nagyban és kicsinyben

Uj képes mintakönyv legujabb rajzokkal ára
frt 1.50. Eladása mindennemü butoranyagoknak,
valamint bel- és külföldi fák ésourniereknek.

Hirdetéseket elfogad
november 1-jétől
kiadóhivatalunk

V., Széchenyi-utca 10. szám.